

KUSURLULUK

Kusur Teorileri ve Kusurluluk

- Kusur Teorileri
 - Psikolojik Teori
 - Normatif Teori
 - Değerlendirme

• Kusurluluk

Kusurluluğu Etkileyen Haller

- Kusurluluğu Kaldıran ve Azaltan Haller-Mazeret Halleri
 - Yaş Küçüklüğü
 - Akıl Hastalığı
 - Sağır ve Dilsizlik

- Geçici Nedenler, Alkol Veya Uyuşturucu Madde Etkisinde Olma
- Zorunluluk Hali
- Hukuka Aykırı Bağlayıcı Emir
- Meşru Savunmada Sınırın Heyecan, Korku veya Panikle Aşılması
- Cebir ve Tehdit Dolayısıyla Kişinin İrade Yeteneğinin Etkilenmesi
- Haksız Tahrik
- Kusurluluğu Etkileyen Hata Halleri

KUSUR TEORİLERİ

- *Psikolojik Teori:* Kusur, faille fiil arasında sübjektif/manevi bir bağıdır.
- *Normatif Teori:* Kusur, failin haksızlık teşkil eden fiili hakkındaki değer yargısıdır.

KUSUR TEORİLERİ

- *Değerlendirme:* Kusur haksızlığın gerçekleştiriliş biçimi olan kast veya taksirden farklıdır. Kusur fail hakkında yapılan bir kınama yargısı olup, failin norma uygun davranabilmesi mümkünken hukuka aykırı davranmayı tercih etmesinden kaynaklanmaktadır.

KUSURLULUK

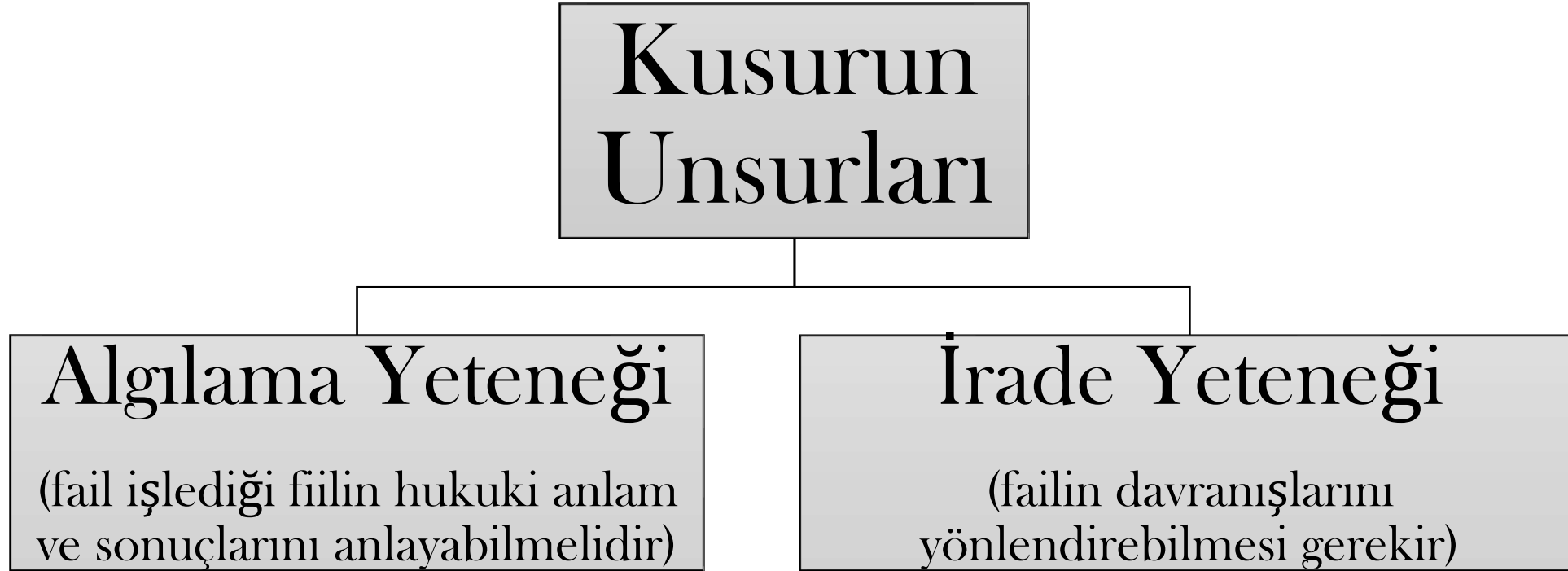
- Haksızlık ve kusur TCK'da kesin olarak ayrılmıştır.
- Ceza sorumluluğunun bulunması için failin kusurunun bulunması gerekir. *Kusursuz Ceza Olmaz İlkesi (AY m.38)*

KUSURLULUK

- Kusurluluk, tamamlanmış veya teşebbüs aşamasında kalmış bir suç hakkında yapılan *kınama yargısıdır*.
- Failin işlediği fiilden dolayı ortaya çıkan haksızlıktan *kişisel olarak sorumlu tutulup tutulmayacağı* ortaya koyulur.

KUSURLULUK

Bir kişinin *fiili işlediği sırada* kusur yeteneğine sahip olması gerekir.

KUSURLULUĞU ETKİLEYEN HALLER

- *Kusuru kaldıran ve azaltan nedenler*
 - yaş küçüklüğü,
 - akıl hastalığı,
 - sağır ve dilsizlik,
 - geçici nedenler ve alkol veya uyuşturucu madde etkisinde olma,
 - haksız tahriktir.

Buna karşılık bir de *mazeret nedenleri* vardır ki bunlar, kusurluluğu kaldıran nedenlerden farklıdır.

KUSURLULUĞU ETKİLEYEN HALLER

- *Mazeret nedenleri;*
 - hukuka aykırı bağlayıcı emir,
 - zorunluluk hali,
 - hukuka uygunluk nedenlerinde sınırın aşılması,
 - meşru savunmada sınırın heyecan, korku veya panikle aşılması,
 - cebir ve tehdit dolayısıyla kişinin irade yeteneğinin etkilenmesidir.

KUSURLULUĞU ETKİLEYEN HALLER

Mazeret nedenlerinin varlığında kusur etkilenmekte, haksızlık ve kusurunun içeriği azalmakta ancak bütünüyle ortadan kalkmamaktadır.

Çünkü mazeret nedeni oluşturan hallerde fail, *hem kusur yeteneğine hem de haksızlık bilincine sahiptir.*

KUSURLULUĞU ETKİLEYEN HALLER

Yaş Küçüklüğü

- TCK'da yaş küçüklüğü bakımından üç farklı grup oluşturulmuştur. (TCK m. 31)
 - 1. Grup: 0-12 yaş aralığındaki çocukların ceza sorumlulukları bulunmamaktadır. Bu çocuklar hakkında güvenlik tedbirine hükmedilir. (TCK m. 31/1)
 - Çocuklara özgü güvenlik tedbirleri; danışmanlık, eğitim, bakım, sağlık ve barınma konularında alınan tedbirlerdir. (TCK m. 56, ÇKK m. 11, ÇKK m. 5)

KUSURLULUĞU ETKİLEYEN HALLER

Yaş Küçüklüğü

- 2. Grup: 12-15 yaş aralığındaki çocukların işledikleri fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama ve davranışlarını yönlendirme yeteneğinin bulunup bulunmadığı irdelenecek,
 - varsa haklarında ceza yaptırımı uygulanacak ve cezada belirli bir oranda indirim yapılacaktır;
 - yoksa ceza sorumlulukları bulunmayacaktır ve
 - haklarında güvenlik tedbirine hükmedilebilecektir. (TCK m. 31/2)

KUSURLULUĞU ETKİLEYEN HALLER

Yaş Küçüklüğü

- 3. Grup: 15-18 yaş arası çocuklar bakımından her halükarda ceza yaptırımı uygulanabilir. Ancak cezada belirli bir oranda indirim yapılır. (TCK m. 31/3)

KUSURLULUĞU ETKİLEYEN HALLER

Akıl Hastalığı

- Akıl hastalığının failin işlediği fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama ve davranışlarını yönlendirme yeteneğini *önemli derecede azaltması* halinde faile ceza verilmez.

KUSURLULUĞU ETKİLEYEN HALLER

Akıl Hastalığı

- Failin işlediği fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama ve davranışlarını yönlendirme yeteneğinin *önemli derecede azalmamış olması* halinde ise faile verilecek ceza belli bir oranda indirilir.
- Akıl hastalığının fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama ve davranışlarını yönlendirme yeteneği üzerinde bir *etkisi bulunmuyorsa*, bu durumda ceza sorumluluğuna bir etkisi olmayacaktır.

KUSURLULUĞU ETKİLEYEN HALLER

Sağır ve Dilsizlik

- Kusur yeteneğini etkileyen hallerden olan sağır-dilsizlik durumu, yaş kúçüklüđü ile akıl hastalığı düzenlemelerine paralel şekilde düzenlenmiştir. (TCK m. 33)
- 1. Grup: 0-15 yaş aralığındaki sağır ve dilsizlerin ceza sorumlulukları bulunmamaktadır. Bu sağır ve dilsizler hakkında güvenlik tedbirine hükmedilir.

KUSURLULUĞU ETKİLEYEN HALLER

Sağır ve Dilsizlik

- 2. Grup: 15-18 yaş aralığındaki sağır ve dilsizlerin işledikleri fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama ve davranışlarını yönlendirme yeteneğinin bulunup bulunmadığı irdelenecek, varsa haklarında ceza yaptırımını uygulanacak ve cezada belirli bir oranda indirim yapılacak; yoksa ceza sorumlulukları bulunmayacak ve haklarında güvenlik tedbirine hükmedilebilecektir.
- 3. Grup: 18-21 yaş arası sağır ve dilsizler bakımından her halükarda ceza yaptırımını uygulanabilir. Ancak cezada belirli bir oranda indirim yapılır.

KUSURLULUĞU ETKİLEYEN HALLER

Sağır ve Dilsizlik

- *«Madde 33- (1) Bu Kanunun,*
- *fiili işlediği sırada oniki yaşını doldurmamış olan çocuklara ilişkin hükümleri, onbeş yaşını doldurmamış olan sağır ve dilsizler hakkında;*
- *oniki yaşını doldurmuş olup da onbeş yaşını doldurmamış olanlara ilişkin hükümleri, onbeş yaşını doldurmuş olup da onsekiz yaşını doldurmamış olan sağır ve dilsizler hakkında;*
- *onbeş yaşını doldurmuş olup da onsekiz yaşını doldurmamış olanlara ilişkin hükümleri, onsekiz yaşını doldurmuş olup da yirmibir yaşını doldurmamış olan sağır ve dilsizler hakkında da uygulanır.»*

KUSURLULUĞU ETKİLEYEN HALLER

Geçici Nedenler, Alkol veya Uyuşturucu Madde Etkisinde Olma

- Geçici bir nedenle işlediği fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılayamayan veya bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneği önemli derecede azalmış olan kişiye ceza verilmez. (TCK m. 34)

KUSURLULUĞU ETKİLEYEN HALLER

Geçici Nedenler, Alkol veya Uyuşturucu Madde Etkisinde Olma

- Kişinin akıl hastalığı dışında, içinde bulunduğu durumun onda geçici bir süre algılama veya davranışlarını yönlendirme yeteneğini kaldırması veya önemli ölçüde azaltmış olması durumu söz konusu olmalıdır.
- Bu nedenin meydana gelmesinde failin *taksiri* bulunmamalıdır.

KUSURLULUĞU ETKİLEYEN HALLER

Geçici Nedenler, Alkol veya Uyuşturucu Madde Etkisinde Olma

- Failin alkol veya uyuşturucu etkisi altında olması, kusur yeteneğini etkileyen hallerden geçici nedenler kapsamında bir değerlendirme yapılması gerektirir.
- **İrade dışında alınan** alkol veya uyuşturucunun etkisi ile işlediği fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılayamayan veya bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneği önemli derecede azalmış olan kişiye ceza verilmez.

KUSURLULUĞU ETKİLEYEN HALLER

Geçici Nedenler, Alkol veya Uyuşturucu Madde Etkisinde Olma

İradi olarak alınan alkol veya uyuşturucu etkisinde suç işlenmesi durumunda ise kusur yeteneği etkilenmez.

-Alic- Nedeninde Serbest Hareketler Kuramı: Failin kusur yeteneğini kendisi ortadan kaldırmasına ve fiili işlediği sırada kusur yeteneği bulunmamasına rağmen failin cezalandırılabilirliğinin önünü açan bir kuramdır.

KUSURLULUĞU ETKİLEYEN HALLER

Geçici Nedenler, Alkol veya Uyuşturucu Madde Etkisinde Olma

Alkol veya uyuşturucu madde bağımlılığı:

- Öncelikle alkol veya uyuşturucu bağımlılığının suçla bağlantılı olması gerekir.
- Ayrıca bağımlılığın fizyolojik mi, yoksa psikolojik mi olduğuna göre olayda verilecek cevapta bir değişiklik olacaktır.

KUSURLULUĞU ETKİLEYEN HALLER

Geçici Nedenler, Alkol veya Uyuşturucu Madde Etkisinde Olma

Fizyolojik bağımlılık:

- Yoksunluk derecesindeyse ve vazgeçilmez bir nitelik taşımaktaysa TCK md. 32 gereği akıl hastalığına ilişkin hükümler uygulanır.
- TCK 57/7 gereğince akıl hastalarına özgü güvenlik tedbirleri uygulanır.

KUSURLULUĞU ETKİLEYEN HALLER

Geçici Nedenler, Alkol veya Uyuşturucu Madde Etkisinde Olma

Psikolojik bağımlılık:

- Kişi için vazgeçilmez nitelikte değilse iradi olarak alınan alkol veya uyuşturucu madde etkisinde suç işleyen kişi hakkında birinci fıkra hükmü uygulanmayacaktır.

KUSURLULUĞU ETKİLEYEN HALLER

Zorunluluk Hali

Zorunluluk halinin varlığında kişi ağır ve yakın bir tehlikeyle karşı karşıya kalmaktadır. Kişinin içinde bulunduğu bu durum karşısında üçüncü kişilerin hakkını ihlal etmesi *mazur* görülmektedir.

Bu sebeple zorunluluk hali kusuru etkileyen bir hal olup mazeret nedeni oluşturmaktadır. (*TCK m. 25/2*)

KUSURLULUĞU ETKİLEYEN HALLER

Zorunluluk Hali

- *Tehlikeye ilişkin şartlar:*

- Tehlikenin; ağır ve muhakkak olması,
- Kendisine veya başkasına ait bir hakka yönelmiş olması,
- Failin tehlikeye bilerek neden olmamış olması,
- Tehlikeye karşı koyma yükümlülüğünün bulunmaması

- *Korunmaya ilişkin şartlar:*

- Kişinin tehlikeden başka suretle korunma olanağının bulunmaması,
- Tehlike ile korunmaya yönelik fiil arasında bir orantının bulunması.

KUSURLULUĞU ETKİLEYEN HALLER

Zorunluluk Hali

- Yukarıda anılan genel hükümlerde yer alan zorunluluk hali hükmü dışında Kanun koyucu bazı özel zorunluluk hallerine yer vermiştir. Bu hallerde genel zorunluluk hali şart ve sonuçlarına (TCK m. 25/2) değil, özel zorunluluk hallerinin şart ve sonuçlarına bakılır.

- *Örneğin; hırsızlık suçunun ağır ve acil bir ihtiyacı karşılamak için işlenmesi hali (TCK m. 147)*

KUSURLULUĞU ETKİLEYEN HALLER

Hukuka Aykırı Bağlayıcı Emir

- Amirin emri, hukuka aykırı olmasına rağmen, bu emir emredilen ağısından **bağlayıcı** ise bu durumda hukuka aykırı bağlayıcı emir söz konusudur. (TCK m. 24)
- Emrin hukuka uygunluğunun denetlenmesinin önlendiği bu durumlarda, emri yerine getiren bakımından bir sorumsuzluk nedeni söz konusu olmaktadır.
- Emrin, hukuka uygunluğunun denetlenmesinin kanun tarafından engellendiği hallerde, yerine getirilmesinden emri veren sorumlu olur.

KUSURLULUĞU ETKİLEYEN HALLER

Meşru Savunmada Sınırın Heyecan, Korku veya Panikle Aşılması

- Meşru savunmada sınır heyecan, korku veya panikle aşılmış olabilir: Bu durum haksızlık değil, kusurluluk üzerinde etkili olan bir husustur. Meşru savunmada sınırın mazur görülebilecek heyecan korku veya panik nedeniyle aşılması halinde faile ceza verilmez. (TCK m. 27/2)

KUSURLULUĞU ETKİLEYEN HALLER

Cebir ve Tehdit Dolayısıyla Kişinin İrade Yeteneğinin Etkilenmesi

- Karşı koyamayacağı veya kurtulamayacağı cebir ve şiddet veya muhakkak ve ağır bir korkutma veya tehdit sonucu suç işleyen kimse mazur görülür.
- Kişinin cebir ve tehdit altında bulunması bu kişi için mazeret sebebi sayılır ve kişiye ceza verilmez.

KUSURLULUĞU ETKİLEYEN HALLER

Cebir ve Tehdit Dolayısıyla Kişinin İrade Yeteneğinin Etkilenmesi

- *Cebir veya tehdidin muhakkak ve ağır olması* gerekir. Bu gibi hallerde cebir ve şiddet, korkutma ve tehdidi kullanan kişi suçun faili sayılır. (TCK m. 28)
- Cebir ikiye ayrılır:
 - Mutlak kuvvet (*vis absoluta*): Bu durumda kişinin iradi hareketi yoktur. TCK m. 28 kapsamında değerlendirilmez.
 - Zorlayıcı kuvvet (*vis compulsiva*): Failin iradesi zorlanmasına rağmen davranışı fiil vasfını haiz olduğu için TCK m. 28 kapsamındadır.

KUSURLULUĞU ETKİLEYEN HALLER

Haksız Tahrik

Haksız tahrik

Madde 29- (1) **Haksız bir fiilin** meydana getirdiği **hiddet** veya **şiddetli elemin** etkisi altında **suç işleyen** kimseye, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası yerine onsekiz yıldan yirmidört yıla ve müebbet hapis cezası yerine oniki yıldan onsekiz yıla kadar hapis cezası verilir. Diğer hallerde verilecek cezanın dörtte birinden dörtte üçüne kadarı indirilir.

KUSURLULUĞU ETKİLEYEN HALLER

Haksız Tahrik

- *Haksız bir fiilin meydana getirdiği hiddet veya şiddetli elemin etkisi altında suç işlenmesi halinde kişinin kusuru etkilenmektedir.*
- Hiddet ve şiddetli elemin oluşturduğu psikolojik durum failin iradesini zayıflatmaktadır.
- Haksız tahrik altında bulunan kişinin cezasında belli bir oranda indirim yapılacaktır. (TCK m. 29)

KUSURLULUĞU ETKİLEYEN HALLER

Haksız Tahrik

• *Soru: Haksız tahrik her suç bakımından uygulanabilir mi?*

- «*Biçimsel suç olan ruhsatsız silah bulundurmada haksız tahrik haksız tahrik hükmü uygulanmaz.*» (Y.8.C.D. 11.01.1978-1977-5539/199)
- «*Koşulları bulunduğu takdirde haksız tahrik ızzar (mala zarar verme suçu) suçu gibi mal aleyhine işlenen suçlarda da kabul edilebilir.*» (YCGK, 08.07.1991-8-196/225)

KUSURLULUĞU ETKİLEYEN HALLER

Haksız Tahrik

Haksız Tahrikin Şartları

1. Haksız bir fiil bulunmalıdır.

* Fiilin haksız olup olmadığı tüm hukuk düzeni kapsamında belirlenir.

2. Haksız fiil, failde hiddet veya şiddetli elem meydana getirmelidir.

* Failin sübjektif ruhsal yapısı değil, sıradan bir kişinin işlenen haksız fiil karşısında duyabileceği hiddet ve şiddetli elem niteliği dikkate alınır.

3. Suç, hiddet veya şiddetli elemnin etkisi altında işlenmelidir.

* İşlenen suç ile etkisi altında olunan hiddet ve şiddetli elem arasında nedensellik bağı bulunmalıdır.

4. Suç, tahrike sebebiyet veren haksız fiili gerçekleştiren kişiye karşı işlenmelidir.

* Örneğin cinsel saldırıya maruz kalmış kadına karşı babanın veya erkek kardeşin işlediği öldürme fiilinde, haksız tahrike dayalı olarak ceza indirimi yapılamayacaktır.

KUSURLULUĞU ETKİLEYEN HALLER

Haksız Tahrik

1. Haksız bir fiil bulunmalıdır.

- Hukuka aykırı her türlü davranış haksız fiil niteliğini taşır.
- Bu haksız fiilin suç olması gerekmez.
- Fail, haksız fiile kendi neden olmamalıdır.
- Haksız fiilin mutlaka faile yönelik olması gerekmez.

KUSURLULUĞU ETKİLEYEN HALLER

Haksız Tahrik

1. Haksız bir fiil bulunmalıdır.

- Haksız fiil taksirli de olabilir.
- Namus cinayeti olarak nitelendirilen fiillerde haksız tahrikin varlığı kabul edilemez. (TCK m. 82/1-k)
- Hakkın kötüye kullanılması haksız tahrik sayılabilir.
 - Üstün, makam ve mevkiinin sağladığı yetkiyi aşması veya kötüye kullanması ast bakımından haksız tahrik olarak kabul edilmiştir. (As. CK. m. 92)

KUSURLULUĞU ETKİLEYEN HALLER

Haksız Tahrik

1. Haksız bir fiil bulunmalıdır.

• Yargıtay'a göre:

- Tartışma sırasında mağdurun sanığa *lan* demesi, (As. YDK 18.10.2007-94/108)
- Sanığın beraber kaldığı kız arkadaşına mağdurun sarkıntılık yapması, (Y3CD, 31.01.2007-5704/632)
- Öldürülenin birlikte oturduğu gelinini sık sık hareket ederek dövmesi, (Y1CD, 19.03.1991,-543/751)
- Öldürülenin sanığın oruç tutmamasına haksız ve icapsız olarak kızıp müdahale ederek sözlü tecavüz ve hakaretini ağır bir surette devam ettirmesi (YCGK, 14.03.1966-1-116/56)

haksız tahrik teşkil eder.

KUSURLULUĞU ETKİLEYEN HALLER

Haksız Tahrik

1. Haksız bir fiil bulunmalıdır.

- Yargıtay'a göre aşağıdaki haller haksız tahrik teşkil etmez.
 - Babanın dört çocuğunu öldürdüğü olayda;
 - 2-9 yaş aralığındaki çocukların zihinsel engelli olması,
 - evde huzursuzluğa sebebiyet vermeleri,
 - çevreyi rahatsız etmeleri,
 - okulda başarısız olmalarının üzüntü kaynağı teşkil edeceği ancak haksız bir fiil olarak değerlendirilemeyeceği, (YCGK, 25.11.1991-1-281/324)
 - Çocuğunu öldüren sağır-dilsiz anne için, 4 aylık bebekten kaynaklanan haksız bir hareketin söz konusu olamayacağı, (Y1CD, 22.06.1993-906/1374)

KUSURLULUĞU ETKİLEYEN HALLER

Haksız Tahrik

2. Haksız fiil, failde hiddet veya şiddetli elem meydana getirmelidir.

- Kızgınlık, öfke veya şiddetli üzüntü meydana gelmelidir.
- Failin sübjektif ruhsal yapısı dikkate alınmaz.
- Sıradan bir kişinin işlenen haksız fiil karşısında duyabileceği hiddet ve şiddetli elemin niteliği dikkate alınır.

KUSURLULUĞU ETKİLEYEN HALLER

Haksız Tahrik

3. Suç, hiddet veya şiddetli elemin etkisi altında işlenmelidir.

- İşlenen suç ile etkisi altında olunan hiddet ve şiddetli elem arasında nedensellik bağı bulunmalıdır.
- Haksız tahrik oluşturan fiil olmasaydı, suç da işlenmezdi.
- Haksız tahrik oluşturan fiil ile işlenen suç arasında bir orantı bulunması gerekir. Kesin ve açık bir ölçüsüzlük bulunmamalıdır.
 - Bahçesinden gizlice kayısı toplayan sanığa cinsel saldırıda bulunulması olayında, mağdurun bahçeden kayısı çalması haksız tahrik nedeni kabul edilmemiştir. (Y5CD, 24.01.1978-5/84)

KUSURLULUĞU ETKİLEYEN HALLER

Haksız Tahrik

- TCK m. 29’da düzenlenen genel haksız tahrik hükmü dışında Kanun koyucu bazı özel haksız tahrik hallerine yer vermiştir.
- Bu özel haksız tahrik hallerinde, genel haksız tahrik şart ve sonuçlarına (TCK m. 29) değil, özel haksız tahrik hallerinin şart ve sonuçlarına bakılır.
 - *Örneğin; Haksız fiil nedeniyle veya karşılıklı hakaret (TCK m. 129)*

KUSURLULUĞU ETKİLEYEN HALLER

Haksız Tahrik

Haksız Tahrikte Özel Durumlar:

- Haksız tahrik ve meşru savunma
- Haksız tahrik ve tasarlama hali
- Haksız tahrik ve kan gütme/töre saikiyle işlenen kasten öldürme nitelikli halleri
- İştirak halinde işlenen suçlarda haksız tahrik

KUSURLULUĞU ETKİLEYEN HALLER

Kusurluluğu Etkileyen Hata Halleri

Hata halleri

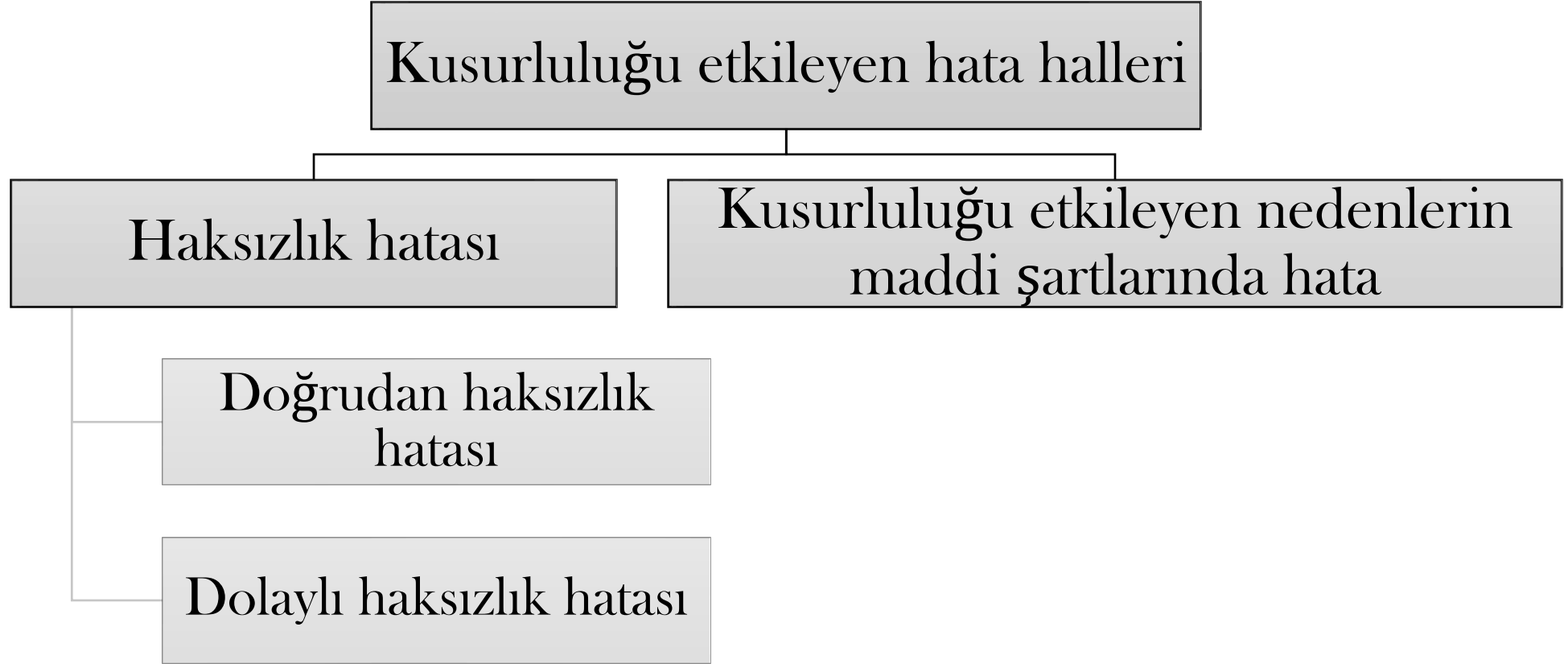
```
graph TD; A[Hata halleri] --> B[Kastı Kaldıran Hata Halleri]; A --> C[Kusurluluğu Etkileyen Hata Halleri];
```

Kastı Kaldıran Hata Halleri

Kusurluluğu Etkileyen Hata Halleri

KUSURLULUĞU ETKİLEYEN HALLER

Kusurluluğu Etkileyen Hata Halleri

KUSURLULUĞU ETKİLEYEN HALLER

Kusurluluğu Etkileyen Hata Halleri

Haksızlık hatası: Haksızlık hatasına göre kişinin işlediği fiilin haksızlık oluşturduğu hususunda kaçınılmaz bir hataya düşmesi halinde kişiye ceza verilmez. (TCK m. 30/4)

KUSURLULUĞU ETKİLEYEN HALLER

Kusurluluğu Etkileyen Hata Halleri

Doğrudan haksızlık hatasında, fail davranış normunu bilmemekte, bilmekle beraber onun hükümsüz olduğunu düşünmekte veya yanlış yorumlayarak kendi fiili bakımından uygulanamaz olduğunu sanmaktadır.

Dolaylı haksızlık hatasında ise, fail bir hukuka uygunluk sebebinin hukuki varlığında hataya düşmektedir.

KUSURLULUĞU ETKİLEYEN HALLER

Kusurluluğu Etkileyen Hata Halleri

Haksızlık hatası kaçınılmaz ise failin kusuru ortadan kalkacaktır. Bu halde kişiye *ceza verilmez*.

Hatanın kaçınılabılır olup olmadığı değerdendirmesi kişinin *sübjektif durumu* dikkate alınarak çevresi, sosyal yaşamı, eğitim durumu gibi hususlar çerçevesinde yapılır.

Hatanın *kaçınılabılır* olması halinde kişiye ceza verilir ancak TCK m. 61'e göre failin cezasının belirlenmesinde *alt sınıra* yaklaşılır.

KUSURLULUĞU ETKİLEYEN HALLER

Kusurluluğu Etkileyen Hata Halleri

Kusurluluğu azaltan veya kaldıran nedenlerin maddi koşullarında hata:

TCK m. 30/3 gereğince ceza sorumluluğunu kaldıran veya azaltan nedenlere ait koşulların gerçekteştiği hususunda kaçınılmaz bir hataya düşen kişi, bu hatasından yararlanır.

Hata kaçınılmaz ise kişi bu hatasından yararlanacaktır.

Kaçınılabilir bir hata söz konusu ise kişi cezalandırılacaktır fakat bu durumu TCK m. 61'e göre temel cezanın belirlenmesinde dikkate alınacaktır.

KUSURLULUĞU ETKİLEYEN HALLER

Kusurluluğu Etkileyen Hata Halleri

Hukuka uygunluk nedenlerinin maddi koşullarındaki hatanın niteliği konusunda iki görüş bulunmektedir.

Birinci görüşe göre hukuka uygunluk nedenlerinin maddi koşullarında hata, kastı kaldıran hata kapsamında değerlendirilmekteyken, **ikinci görüşe göre** kusuru etkileyen hata kapsamında değerlendirilmektedir.

KUSURLULUĞU ETKİLEYEN HALLER

Kusurluluğu Etkileyen Hata Halleri

İkinci görüşün kabulü halinde, ceza sorumluluğunu azaltan veya kaldıran nedenlerin gerçekleştiği hususlarda *kaçınılmaz hataya* dűřen kiři bu hatasından yararlanır.

Hatanın *kaçınılabilir* olması halinde kişiye ceza verilir ancak TCK m. 61'e gűre failin cezasının belirlenmesinde *alt sınıra* yaklaşılır. Bu hatanın *kaçınılamaz* hata olması halinde ise kişiye *ceza verilmez*.